

ברית הגבעונים – מעשה ראוי? (74)

רמב"ן דברים פרק כ פסוק יא

ודע כי ענין אנשי גבעון היה מפני שלא היו יודעין משפטם של ישראל בקריאת השלום, והקדימו קודם שתבא להם פרוסדיטגמא של יהושע, ולכך אמרו (יהושע ט כד) ונירא מאד לנפשותינו. או שלא רצו מתחילה לשמוע לדברי יהושע, ובסוף פחדו, ועשו עצמם נכרים דכתיב (שם פסוקים ג ד) ויושבי גבעון שמעו את אשר עשה יהושע ליריחו ולעי ויעשו גם המה בערמה, והיה מועיל להם עוד, שלא יהיו להם לעבדים אלא יהיו עמם בעלי ברית. ומפני זה הקפידו עליהם, והיו נהרגין אלמלא שבועת הנשיאים, מפני שהיה עליהם לקבל מסים ושעבוד כמו שאמרנו, והם כרתו להם ברית להיותם שוים להם ובעלי ברית ועוזרים זה לזה במלחמותיהם, ועשו עמהם שלום לפי שהיו סבורין שהם ערים רחוקות מאד מן העמים שאין דעתם לבא עליהם כלל. ולפיכך קלל אותם יהושע ואמר (שם פסוק כג) ועתה ארורים אתם, שהם מן העמים הארורים אשר אררם ה', ועשה להם כמשפט הראוי להעשות בהם לקיים מה שנאמר למס ועבדוך, שיהיו חוטבי עצים ושואבי מים לעדה ולמזבח ה', והוא המס והשעבוד כמו שפירשנו...

והרב רבי משה כתב (הל' מלכים פ"ו ה"ה), שהקפידו עליהם מפני שכרתו להם ברית, והרי הוא אומר (שמות כג לב) לא תכרות להם ולאליהם ברית. ואינו נכון בעיני, כי הגבעונים בודאי קבלו עליהם שלא לעבוד ע"ז, כמו שאמרו (יהושע ט ט) באו עבדיך לשם ה' אלהיך, ולכך לא הוצרך יהושע אחרי כן לומר להם שיקבלו עליהם לעבוד את השם, כיון שכך מותרין היו בברית ההוא כמו שהיו מותרין בישיבת הארץ, ששתיהן לא נאסרו אלא קודם התשובה כמו שאמר (שמות כג לג) פן יחטיאו אותך לי, וכן אמר לא תכרות להם ולאליהם ברית, אבל הדבר כמו שאמרנו.

רחב (פרק ב)	גבעונים (פרק ט)
(ט) ותאמר אל האנשים ידעתי כי נתן ה' לכם את הארץ וכי נפלה אימתכם עלינו וכי נמגו כל ישרי הארץ מפניכם.	(כד) כי הגד הגד לעבדיך את אשר צוה ה' אלהיך את משה עבדו לתת לכם את כל הארץ ולהשמיד את כל ישרי הארץ מפניכם ונירא מאד לנפשתינו מפניכם
(י) כי שמענו את אשר הוביש ה' את מי ים סוף מפניכם בצאתכם ממצרים ואשר עשיתם לשני מלכי האמרי אשר בעבר הירדן לסיחון ולעוג אשר התרמתם אותם:	(ט) כי שמענו שמעו זאת כל אשר עשה במצרים: (י) ואת כל אשר עשה לשני מלכי האמרי אשר בעבר הירדן לסיחון מלך חשבון ולעוג מלך הבשן אשר בעשתרות.

מכללת הרצוג-גוש עציון

ימי עיון בתנ"ך

קייץ תשע"ב